

politiky na lokální úrovni. Evaluace, včetně technických příloh, je k dispozici na webových stránkách projektu:

<http://www.rodinyvkrajich.mpsv.cz/cs/dokumenty-ke-stazeni/evaluace-projektu-krajska-rodinna-politika>

Návrh postupů pro systémovou komunikaci a spolupráci mezi orgány státní správy a kraji či obcemi v oblasti rodinné politiky

Mezi dalšími publikovanými výstupy projektu, které naleznete na webových stránkách projektu, je i **Návrh postupů pro systémovou komunikaci a spolupráci mezi orgány státní správy a kraji či obcemi v oblasti rodinné politiky** (dále jen „Návrh“). Dokument vychází z předpokladu, že z úrovně státní správy nelze zcela vystihnout potřeby cílové skupiny, a proto je nezbytná komunikace a spolupráce s regiony či obcemi, které jsou cílové skupině blíže a mají lepší přehled o jejích potřebách. Na základě podnětů od členů celorepublikové platformy vznikl dokument, jehož cílem je nastavit systémovou komunikaci a spolupráci mezi státní, krajskou a obecní úrovní v oblasti rodinné politiky. Návrh je k dispozici na webových stránkách projektu:

<http://www.rodinyvkrajich.mpsv.cz/cs/dokumenty-ke-stazeni/dokumenty-ke-stazeni-3/navrh-postupu-pro-systemovou-komunikaci-a-spolupraci-mez-organy-statni-spravy-a-kraji-ci-obcemi-v-oblasti-rodinne-politiky>

Mezi nové aktivity projektu v rámci jeho prodloužení patří například příprava **Návrhu konceptualizace primární prevence**

pro jednotlivé kraje ČR či příprava Organigramů kontaktů organizací zabývajících se primární prevencí a prorodinnými opatřeními.

Projekt Krajská rodinná politika nově připravil také newsletter pro zaměstnavatele, jehož účelem je seznámit zaměstnavatele s novinkami nejen v oblasti rodinné politiky, ale také s připravovanými i zavedenými opatřeními ze strany MPSV a Vlády ČR, která vznikají mimo jiné v souvislosti s pandemií covidu-19. Newsletter přispívá k informovanosti zaměstnavatelů pomocí přehledného souhrnu důležitých informací a užitečných webových odkazů příslušných institucí.

Newsletter pro zaměstnavatele je průběžně aktualizován a je k dispozici ke stažení zde:

<http://www.rodinyvkrajich.mpsv.cz/cs/dokumenty-ke-stazeni/newsletter-pro-zamestnavatele>

Nadále bude pokračovat shromažďování a zveřejňování příkladů dobré praxe, tentokrát však reflektujících současnou situaci spojenou s dopady pandemie covidu-19.

Projektový tým aktuálně pracuje na přípravě aktualizované informační brožury pro rodiny s dětmi, která navazuje na osvětovou příručku „**Bude nás víc aneb nejsme na to sami**“¹ a bude obsahovat aktuální informace k mateřské a rodičovské dovolené, rodičovskému příspěvku a dalším opatřením rodinné politiky pro rodiny s dětmi.

Dne 5. května 2022 se bude v Praze konat mezinárodní závěrečná konference.

Na konferenci dojde ke shrnutí dosavadních poznatků a zkušeností s prací krajských poradců, bude zhodnoceno fungování regionálních platform i celorepublikové platformy. Rovněž budou představeny odborné výstupy projektu a reflektován aktuální stav v oblasti regionální rodinné politiky. Na konferenci vystoupí mj. zástupci vybraných evropských zemí (například ze Slovenské republiky), kteří představí příklady dobré praxe fungování tamních regionálních rodinných politik. Konference bude určena zainteresovaným aktérům v oblasti regionální rodinné politiky i široké veřejnosti.

Více informací k projektu, jeho prodloužení, výstupům či k aktuálnímu dění v oblasti rodinné politiky zájemci nalezou na webových stránkách www.rodinyvkrajich.mpsv.cz.

1 Příručka „Bude nás víc aneb nejsme na to sami“ je k dispozici zde: <http://www.rodinyvkrajich.mpsv.cz/cs/dokumenty-ke-stazeni/dokumenty-ke-stazeni-3/dokumenty-ke-stazeni-9>

Jitka Chrtková (jitka.chrtkova@mpsv.cz) zastává funkci poradkyně ministra na Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR (Ministry of Labour and Social Affairs), Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2.

PhDr. Jana Sládková Filipčíková (jana.sladkova@mpsv.cz) zastává funkci věcné garantky projektu „Krajská rodinná politika“ Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (Ministry of Labour and Social Affairs), Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2.

Knihy, které nezestárly

Riziková společnost

Jan Keller

Beck, Ulrich: Riziková společnost: na cestě k jiné modernitě. Sociologické nakladatelství: Praha 2004, 431 stran, ISBN 80-86429-32-6.

Článek se zabývá základními tezemi obsaženými v dnes již klasické knize Ulricha Becka z roku 1986. Beckovy úvahy o produkci rizik, jejich charakteru a distribuci ve společnosti připomíná Jan Keller v souvislosti se současnou pandemií koronaviru. Nalézá řadu nepřijemných podobností mezi Beckovými analýzami a dnešní situací. V závěru připomíná Beckovu naději, že se lidé z opakujících se tragédií přece jen poučí.

Ulrich Beck, patrně nejcitovanější německý sociolog druhé poloviny 20. století, zemřel počátkem roku 2015. Snad vše podstatné, co lze ze sociologického hlediska říci o pandemii, která nás už dva roky sužuje, lze nalézt v jeho knize pojednávající o společnosti rizik. Publikoval ji v roce 1986 a katastrofa v Černobyli téhož roku rozšířila povědomost o ní daleko

mimo příslušné odborné kruhy. Kniha pojednává sice primárně o ekologických rizicích a rizicích atomového věku, ale při její četbě může snadno vzniknout dojem, že Beck psal právě o covidu. Německý sociolog konstatuje, že při běžném, zcela rutinálním, naprosto normálním fungování moderní společnosti se kupí rizika natolik závažná, že to ohrožuje samotné její základy.

Tváří v tvář těmto rizikům narůstá nervozita společnosti stejným tempem, jakým roste bezradnost politiků. Právě bezradnost se stala hlavním řečníkem na stranických konferencích napříč politickým spektrem, obsazuje katedry na vysokých školách, dochází dokonce k její internacionalizaci. Bezradnost nastupuje všude tam, kde analýzy mají vyústit v návrhy na řešení.

Ve společenských vědách poznáme naprostou bezradnost pravidla podle předpony post, poznamenává autor, který se pro svoji jízlivost stal terčem útoků německých médií.

Pro dnešní nekonečné debaty o covidu je vysoce signifikantní už Beckovo vyznění rozlišení hrozby a rizika. Hrozby trápily lidstvo odnepaměti. Mívaly podobu morů, hladomorů a nejrůznějších přírodních pohrom. Přicházely odněkud zvenčí, nebyly důsledkem lidského rozhodování založeného na vědě a technice. S riziky je to zcela jinak. Pocházejí z našich laboratoří, jsou výsledky našeho experimentování, rodí se jako vedlejší produkt naší snahy cítit se bezpečněji. Ať již budeme považovat koronavirové onemocnění za hrozbu přinesenou netopýrem, anebo za riziko uniklé z laboratoře, plně pro ně platí další Beckovo konstatování – to, co nás dnes ohrožuje, je takového charakteru, že v minulosti vypracovaná pojištění ztrácejí smysl. Autor to opět formuluje s jistou dávkou ironie: Je to jako pokoušet se jistit nadzvukové letadlo brzdami na bicykl. Tuto pravdu jistě potvrdí drobní podnikatelé, živnostníci a pracovníci ve službách, kteří jsou likvidováni i přesto, že záchranná opatření demoluji výdajovou stránku státních rozpočtů.

A další autorova teze: Moderní společnost není riziky, která produkuje, pouze zasažena, zároveň z nich dokáží někteří závratně profitovat. Beck zde netvrdí, že rizika jsou do oběhu uváděna jakýmsi ziskovými spiklenci. Má na mysli to, že díky produkci rizik se naše „potřeby“ stávají nenasytné. Hlad lze ukojit, bezpečí však není nikdy dost. Stačí pozměnit definici rizik a rázem vzroste potřeba chránit se. Závažnost rizik je stanovována úředně, a jelikož se z jejich zvládnutí stává velký byznys, mohou politici a úředníci programovat nejen úpadek některých odvětví, ale také astronomické zisky dosahované v odvětví jiných. Lidé se v rámci těchto rozhodovacích procesů mění v pokusné tvory, neboť to, jaká váha je určitému riziku přisouzena, je koneckonců odvozeno od toho, jaké procento dospělých může ještě chodit do práce a jaké procento mladých navštěvovat výuku.

Rizika v podobě radioaktivního záření, toxicity potravin (a dnes můžeme dodat také v podobě virů) jsou neviditelná, respektive obtížně vnímatelná našimi vrozenými smysly. Ke svému diagnostikování potřebují smyslové orgány vědy, jen odborníci dokáží rizika zviditelnit. Tím se ovšem občané-laici stávají rukojmími občanů-vědců. Běžný člověk je zcela závislý na cizím vědění, on sám je vůči rizikům, která ho ohrožují, zcela nekompetentní. Svobodný občan tak není suverénní co do svého vědění o vlastním osudu. Byl od svých vlastních smyslů vyvlastněn. Ulrich Beck měl to štěstí, že se nedožil doby, kdy občané-vědci budou působit podobně zmateným dojmem jako občané běžní, kteří se jim za to budou mstít svými vlastními diagnózami situace a svými protesty vůči jakýmkoliv přijatým opatřením.

Beck se zabývá také společenskou dělbou rizik. Klasická rizika průmyslové společnosti kopírovala rozdělení společnosti, měla na různé sociální vrstvy odlišné dopady. Bohatí se z nich mohli vykoupit. Dnešní rizika nerespektují sociální bariéry, zcela kolektivisticky ohrožují i ty, kdo vy-

znávají ideologii individualismu. Zatímco bída byla hierarchická, smog (a opět dodejme: i virus) je demokratický. Lidé už se dělí jen na ty, kdo již postiženi byli, a na ty, koho to teprve čeká. Namísto nerovné společnosti, shrnuje Beck, nastupuje nejistá společnost. Zatímco ideologie rovnosti snily o dosažení velkého dobra pro všechny, dnes jde jen o to, vyhnout se nejhoršímu. Nevíme přitom, zda všeobecné ohrožení dokáže vytvořit nějakou společnou solidaritu, anebo povede jen k novým vlnám iracionalismu, extremismu, fanatismu.

Ulrich Beck doufal, že nástup rizikové společnosti přivede lidi k tomu, aby si uvědomili, nakolik polovičaté je naše vědění a jak zhooubné mohou být důsledky bohatě sponzorovaného, avšak společensky velice nezodpovědného experimentování. Věřil, že moderní společnost, která tak radikálně odsoudila vše, co jí předcházelo, dokáže podrobit podobně pečlivé kritice také svůj vlastní způsob tvorby bohatství, fungování vědy a dělání pokroku. Věřil v možnost nástupu reflexivní modernity, která umožní minimalizovat tvorbu smrtelných rizik. Nebyl si však jist, zda k tomu skutečně dojde. Připouštěl, že se může ukázat, že modernita je ve své pyše nepoučitelná. V tom případě, obával se, nás čeká převládnutí organizované nezodpovědnosti. V ní platí, že i když se všechny předpisy dodržují, živočišné druhy dále mizí, moře je dále znečišťováno a lesy dále hynou. K tomu lze snad jen dodat: a viry dále mutují, ať již mají povahu pouhé hrozby, anebo čistokrevného rizika.

Prof. PhDr. Jan Keller, CSc.

(jan.keller@osu.cz) je profesorem na Katedře zdravotně-sociálních studií Fakulty sociálních studií Ostravské univerzity (Faculty of Social Studies, University of Ostrava), Českobratrská 16, 702 00 Ostrava, Česká republika. Zaměřuje se na dějiny sociologie, sociologii organizace a na problematiku sociálního státu.

Recenze

Neznámá společnost

Martin Spurný

Recenzovaná kniha je složena z několika samostatných esejů. Jejich spojujícím prvkem je aktuální ukotvení v soudobé české debatě. Jedná se o velmi aktuální témata, například bezdomovectví, suburbanizace, klimatická změna nebo dezinformace. Jsou ilustrována především na současných českých příkladech. Autor pro jejich výklad využívá celou řadu konceptů z různých oblastí sociálních nebo humanitních věd a zasazuje je s ohledem na populárně naučný formát čtivě, krátce a výstižně do širších souvislostí.

Jednotlivé eseje hodnocené knihy vyznívají k současnému stavu české společnosti značně kriticky. První esej začíná od individuální roviny a popisuje rozbujelost tzv. privatismu, tedy silného posunu od veřejného

k soukromému, a pro jeho českou podobu používá údernou metaforu, že je jako západní privatismus na steroidech. Vykrsluje narcistní společnost majitelů domů s bazénem v době sucha, automobilistů s legálními

antiradary, kteří se nestydí chlubit daňovými podvody a pocítují silnou nedůvěru ke všemu veřejnému. V dalších kapitolách se přechází od individuální ke společenské rovině.